
PREČO SA VAŠIM DEŤOM V ŠKOLE NEDARÍ
TAK, AKO BY MOHLO A ČO MÔŽETE
UROBIŤ PRE TO, ABY STE TO NAVŽDY
ZMENILI

Staňte sa vynikajúcim učiteľom a spokojným
rodičom a vychovajte generáciu úspešných
a šťastných detí

Obsah

Kto je autorka tohto ebooku?	4
Úvod.....	5
Návod ako pracovať s touto knihou	7
Prečo sa našim deťom nedarí tak, ako by mohlo	10
Neučíme deti, ako sa majú učiť	10
Problémy školstva riešime doma v kuchyni a na internete	12
Naše deti sú často pre nás problémom	14
Riešime deti bez detí	16
Deťom rozkazujeme namiesto toho, aby sme sa s nimi dohodli	17
Nemáme dosť zapálených pedagógov.....	18
Vysoké školy nevyberajú pre pedagogické odbory tých najlepších študentov krajiny	19
Učitelia sú demotivovaní riaditeľmi	19
Prehadzujeme si medzi sebou zodpovednosť ako horúci zemiak.....	21
Chýba nám optimizmus.....	22
Škatuľkujeme deti	24
Oceňujeme len vedomosti, nie ich praktickú aplikáciu	25
Rodičia majú problémy s novými metódami v školstve.....	26
Vedomosti rýchlo zastarávajú	26
Nevychovávame deti k spolupráci	27
Deťom servírujeme hotové informácie	28

Nemáme cieľ	29
Očakávame, že deti budú excelovať vo všetkom	29
Bojíme sa školskej inšpekcie.....	30
Naše deti zlyhávajú v praxi	31
Ignorujeme detskú individualitu	32
Zmenu očakávame „zhora“	33
Naši učitelia majú nekvalitné vzdelanie	34
Dovolíme deťom nami manipulovať	35
Nesprávne sme pochopili modernizáciu škôl	37
Nedoceňujeme našich pedagógov	37
Neuvedomujeme si, že deti potrebujú rôzne výchovné štýly	38
Nevenujeme sa dostatočne niektorým dôležitým oblastiam výchovy.....	39
Našu pozornosť často zameriavame na boj s niečím.....	42
Nestíhame	42
Učiteľom chýba dobré naladenie	43
Naša hlava a srdce nekráčajú ruka v ruke.....	44
Nevieme odomknúť potenciál našich detí.....	45
Na záver	46

Kto je autorka tohto ebooku?

PaedDr. Stanislava Sobolová (1981) je spokojná manželka a mama 2 detí, o ktorých tvrdí, že sú jej najväčšími životnými učiteľmi. Je bývalou učiteľkou slovenčiny a angličtiny v štátnom aj súkromnom sektore, viedla svoju jazykovú školu, pracovala na strednej i viacerých vysokých školách, publikovala v rôznych časopisoch, viedla semináre pozitívneho myslenia pre tínedžerov a pôsobila aj ako preventista drogových závislostí a sociálno-patologických javov.

Je zakladateľkou a srdcom spoločnosti [Šťastná žena, s. r. o.](#), vedie semináre osobnostného rozvoja pre ženy – [Víkendy šťastných žien](#), píše [blogy](#), ktoré ovplyvňujú a posilňujú desiatky tisícov pravidelných čitateľov, tvorí motivačné videá – Pohľadnia pre dušu, je autorkou projektu putovných kníh [Knihy šťastnej ženy na cestách](#), pripravuje printové publikácie pre deti i dospelých, elektronické knihy a online kurzy. Jedným z nich je aj projekt [Edu Synergies](#), ktorého súčasťou je aj tento ebook.

UPOZORNENIE:

Tento ebook nevznikol za účelom prepierať' niečiu špinavú bielizeň, niekoho očierňovať' alebo šíriť' negativizmus. Jeho cieľom je otvárať' oči a nasmerovať' spoločnosť' k inému uvažovaniu o našom školstve.

Som celoživotný študent, rodič a pedagóg. Keby som bola proti niekomu z vás, bola by som sama proti sebe. Ďakujem, že na to budete počas čítania myslieť'.

Akékoľvek použitie informácií z tohto materiálu a úspechy či neúspechy z toho vyplývajúce sú iba vo vašich rukách.

Úvod

Milí čitatelia!

Keď som pripravovala projekt [Edu Synergies](http://www.edu-synergies.sk), vedela som, že pre vás chcem napísať k nemu aj elektronickú knihu.

Dlho som rozmýšľala, o čom by mala byť. Musím sa vám priznať, že som srdcom taký malý-veľký dobrodruh a často robievam veci, ktorých sa iní boja.

A tak môj plán č. 1 bolo napísať knihu, kde celému svetu dám pekne nahlas vedieť, čo je v našom školstve na figu. Ako sú za to zodpovední všetci, ktorých sa to týka, lebo každý má maslo na hlave – učitelia, rodičia aj deti. Pekne to všetkým vytmavím, aby si to uvedomili a pochopili, že takto to ďalej nejde.

Kniha mala byť celá o tom, ako tu nefunguje hromada vecí a každý je ticho, alebo to rieši na miestach a s ľuďmi, ktorí to nevyriešia. Jedine mu pomôžu lamentovať a pridajú ešte aj svoje zlé skúsenosti, aby sa naozaj utvrdili v tom, ako je to celé nanič.

Rozhodla som sa toto všetko dať na papier, pardon, vlastne na monitor, aby som ľuďom poriadne otvorila oči a videli pohľad na naše zúbožené školstvo zároveň očami učiteľa a rodiča.

S knihou som bola pomerne rýchlo hotová. Už po pár dňoch som mala kompletne 34-stranové dielko. Ale „chybička se vloudila“.

Moje dielo sa totiž na mňa neusmievalo, ale mračilo...

Do všetkého, čo tvorím, sa snažím vkladať veľa dobrej energie. A prvá verzia tejto knihy jej veru veľa nemala...

Keby som ju nechala tak, ako bola, asi by vás príliš neobohatila. Možno, že by sprostredkovala učiteľom pohľad na školstvo aj z tej „druhej strany“ – od rodičov

a naopak, ale k zmene, o ktorú sa v mojom projekte snažím, by vás určite nenamotivovala.

Chcela som, aby ste cítili, že ju píše niekto, kto vám rozumie a súčasne niekto, kto má PRAKTICKÉ skúsenosti a vie, čo funguje a čo nie.

Dost' bolo teoretických kníh plných mentorovania, niektorých idúcich doprava, niektorých doľava. Všetci vieme, že prax je iná.

Chcela som, aby ste sa necítili previnilo, keď veci nerobíte supersprávne a supertrepežlivo. Množstvo kníh o výchove detí je totiž písaných tak, že v rodičoch a učiteľoch takéto pocity vyvolávajú, a to ich oberá o silu a pevnosť.

Nič také ako univerzálny návod na výchovu superdieťaťa neexistuje. Keby nejaký bol, všetci by sa podľa neho riadili a vec by bola vybavená. Každé dieťa je individuálne.

Preto som sa rozhodla túto knihu napísať tak, aby vám **pomohla** hlavne viac porozumieť tomu, čo má byť podstatou výchovy a vzdelávania.

Aby ste si vybrali, čo je užitočné pre vás (možno nie všetko v tejto knihe, ale to je v poriadku), aby ste dostali veľa užitočných tipov a aby ste skutočne VEDOME formovali naše deti.

A tak som začala vyhadzovať, prepisovať a dopĺňať☺

A teraz vám s radosťou predkladám knihu, ktorá vám už sama o sebe prinesie obohatenie do života.

Okrem toho, že náš školský systém v nej prejde malou diagnostikou a my spoločne odhalíme niektoré koreňové príčiny jeho chorôb, dostanete veľa **inšpirácie**, ako to, čo nefunguje, zlepšiť.

Ak moje rady a skúsenosti vnesiete postupne do vašich rodín a tried a vy sami sa rozhodnete, že budete tou zmenou, ktorú v našom školstve chceme vidieť, nebudete sa stačiť čudovať, ako sa v priebehu pár mesiacov váš život zmení.

A zmení sa aj vašim deťom – veď o ne tu predsa ide. Lebo táto kniha je aj o tom, ako vychovávať šťastné a úspešné deti.

Ako pretvoriť naše školy a rodiny tak, aby nám bolo spolu dobre, rástli sme SPOLOČNE a mohli si navzájom dôverovať.

Príjemné čítanie!

autorka

Návod ako pracovať s touto knihou

Hneď na úvod mám pre vás otázku:

**Čo vás viedlo k tomu, že sa chystáte prečítať si
nasledujúce riadky?**

Možno ste **rodič**, ktorého dieťa sa trápi v škole a vy by ste mu chceli pomôcť. Alebo sa vaše dieťa v škole netrápi, ale vy vidíte, že nejde naplno a viete, že má na viac.

Možno ste **učiteľ** a chceli by ste pomôcť deťom odomknúť ich potenciál. Radi sa učíte, pracujete na svojej odbornosti a chystáte sa dozvedieť niečo nové.

Možno sú určité situácie vo vašej pedagogickej práci stále pre vás výzvou a chcete si s nimi lepšie poradiť.

Ak chcete naozaj NAVŽDY zmeniť to, že sa vašim deťom v škole nedarí, musíte zmeniť to, čo to spôsobuje.

Ako budete prechádzať touto knihou, možno budete prikyvovať a uvedomovať si, ako ste určité veci robili zle a aké chybné presvedčenia ste mali. A ako to ovplyvnilo vaše deti.

To však nestačí.

Musíte ísť do akcie. Z začať sa správať k deťom inak. Sústreďovať sa na to, čo chcete dosiahnuť, nie na to, čoho sa bojíte. Skúmať a objavovať nástroje, ktoré vám v tom pomôžu.

Musíte zmeniť to, čo nefunguje a neprináša výsledky.

NAVŽDY.

Nie iba dovedy, kým si dieťa nezlepší prospech alebo správanie. Inak sa budete podobať ľuďom, ktorý celý život chudnú a bojujú s jojo efektom. Keď už raz začnete, nesmiete prestať.

Každá kapitola je venovaná určitému problému.

S pohľadom na školu je to presne ako s diagnostikou v medicíne – ak si neuvedomíme, čo chorobu spôsobuje, nikdy nevyliečime jej príčinu. Tak, ako vás lekár postupne „preklepne“, aby zistil, čo vám je, tak aj my preklepneme náš systém.

Nedozviete sa však iba to, ČO je v našom školskom systéme zlé, ale aj PREČO to nefunguje.

Tým sa dostanete hlbšie k podstate problému a získate vnútornú motiváciu k zmene.

Potom si veľmi rýchlo rady a tipy za každou kapitolou vezmete za svoje a budete vedieť, AKO zmeniť tie oblasti, s ktorými máte problém.

Spravte si z týchto tipov plán úloh šitý presne na situácie, ktoré riešite vy.

Napríklad:

RODIČIA

Tento týždeň sa zameriam na budovanie dôvery v moje dieťa. Budeme hľadať spoločné riešenia našich problémov tak, aby to vyhovovalo nám obom.

Od budúceho týždňa zasa budem sledovať, v čom je moje dieťa prirodzene dobré, čo ho skutočne baví a budem ho v tom podporovať.

Od ďalšieho týždňa začnem študovať techniky zrýchleného učenia a budem učiť svojho syna/dcéru ako sa učiť rýchlo a hravo. Môžeme si doma organizovať pamäťové olympiády.

UČITELIA

Tento týždeň sa zameriam na to, aby som každého žiaka v mojej triede za niečo pochválila.

Od budúceho týždňa sa zameriam na to, aby som každú svoju hodinu začala ultramotivačnou rečou, aký prínos pre nich v skutočnom živote bude mať to, o čom sa ideme práve učiť.

Od ďalšieho týždňa si začnem robiť zoznam kníh a kurzov, ktoré mi pomôžu zlepšiť sa v oblastiach, v ktorých mám nedostatky.

Postupne budete vnášať tieto zvyky do vášho života. Jeden po druhom. Budete sa radowať z každej zmeny, nech bude akákoľvek malá.

Ak aj výsledok nevidíte okamžite, nevzdávajte to a vytrvajte. Možno aj vy prídete na to, že sa musíte učiť trpezlivosti podobne ako vaše deti a žiaci.

Vaše výsledky budú hovoriť za vás. Stanete sa nasledovaniashodným nielen pre svoje deti a žiakov, ale aj pre kolegov, priateľov, iných rodičov...

Viete, čo je čarovné na tom byť rodičom alebo učiteľom? Zmena, ktorá vychádza od vás, zasahuje aj vaše deti a žiakov. A tak sa neradujete iba zo svojho pokroku, ale aj z pokroku všetkých, ktorých ovplyvňujete.

Je to ako zázrak!

Sme to my, dospelí, kto naše deti vedie, inšpiruje, koho zrkadlia, od koho sa učia.

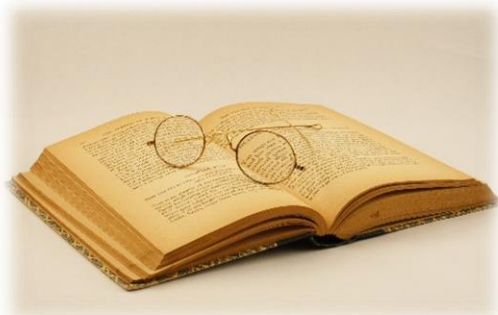
Nie sú to naše zákazy a príkazy, čo ich formuje.

Je to NÁŠ ŽIVOT.

Kto to pochopí, má vyhrať.

Prečo sa našim deťom nedarí tak, ako by mohlo

Neučíme deti, ako sa majú učiť

Krutou pravdou je, že **nás nikdy nikto neučil, ako sa máme učiť**. A pritom sme to v škole a doma museli robiť každý deň. Od čias, kedy sme boli v školských laviciach, sa toho veľa nezmenilo.

Ešte väčší paradox je, že to **nikto neučí učiteľov – ako majú učiť deti rýchlo a tak, aby si učivo zapamätali na dlhšiu dobu**.

FAKTY:

Už teraz sú výsledky nášho prestarnutého vzdelávacieho systému alarmujúce... V rámci OECD (34 krajín) sme vo výsledkoch takmer na chvoste – na 32. mieste. Podľa výsledkov v testoch PISA z roku 2012 **až 27% našich detí dosahuje takú nízku úroveň vzdelania, že to predstavuje serióznu prekážku v ich možnosti sa zamestnať a uspieť v živote**. A každý rok sa to zhoršuje (napr. v r. 2003 to bolo iba 20%).

Ak chceme byť flexibilní a držať krok so zmenami v spoločnosti, musíme sa vedieť učiť rýchlo. Bez tejto zručnosti naše deti budú zaostávať a nevystúpia z radu.

Je evidentné, že deťom sa nechce učiť. Je to pre ne strata času. Ak by sme im ukázali, že to môže byť zábavné a pritom niekoľkonásobne rýchlejšie, nestačili by sme sa čudovať, ako by sa deti „prebrali“.

Milí učitelia, viete si predstaviť, že by ste nimi dokázali tak vtiahnuť deti do deja, že by sa viac sústredili, zabávali a doma sa nemuseli skoro vôbec učiť, lebo by si väčšinu zapamätali na hodine?

To nie je sci-fi. To je naozaj možné. Viem, o čom hovorím. Sama som to zažila. Po odhodení všetkého toho balastu, ktorý sa na mňa nalepil počas môjho vysokoškolského štúdia, som začala dosahovať oveľa lepšie výsledky. **Keď uvidíte, čo sa bude diať, začnete uvažovať, ako ste mohli predtým existovať bez metód efektívneho učenia.**

Tip:

Zamilujte sa do techník zrýchleného učenia. Na webe na túto tému nájdete kvantá materiálov (budú aj súčasťou [Edu Synergies Online](#)).

Stačí len postupne to skúšať v praxi. Učitelia na hodinách a rodičia s deťmi pri domácej príprave.

Plánujete veci spolu ako rodina? Napríklad rodinné oslavy. Ukážte deťom, ako sa jednotlivé techniky, ktoré ich učíte, dajú využívať aj v bežnom živote. Spravte si brainstorming a tvorte spolu **myšlienkovú mapu**, aby ste pri plánovaní na nič nezabudli. Dieťa si tak techniky ako túto neuveriteľne rýchlo vezme za svoje a bude si nimi pomáhať celý život.

Alebo pošlite niekoho z rodiny na nákup (ktorý je pre začiatok do cca 7 položiek) a spravte si z toho hru. Nech nejde s lístočkom, ale snaží sa pomocou **techniky pamäťových palácov alebo pamäťových šuflíkov** zapamätať si celý zoznam.

Ak ste učiteľ, navždy zabudnite na poznámky vo forme lineárneho textu. Prieči sa zásadám fungovania nášho mozgu. Radšej presedlajte na myšlienkové mapy – už tento detail spraví zázrak!

Takisto môžete otestovať každé dieťa, aby ste zistili, aký typ učenia preferuje. Je zrakový, sluchový alebo hmatový? Podľa toho mu môžete pomôcť vybrať techniky učenia, ktoré budú mať najlepšie výsledky.

Ja som to robievala s každou mojou novou triedou a potom sme vyberali techniky, ktoré sa pre jednotlivé deti najviac hodia.

Problémy školstva riešime doma v kuchyni a na internete

Všetci v školstve plamenne diskutujú o školstve. Každý ale vidí len to svoje a uhly pohľadu ostatných sú mu na míle cudzie. Nikto nikoho nechce uraziť, a tak si aspoň polovicu vecí nechá pre seba – na školských poradách, na sedeniach s riaditeľom, na rozbore hospitácií, na ZRPŠ...

Zato v internetových diskusiách k rôznym blogovým článkom s tematikou školstva, tam to vrie! Každý tam doslova vyflusne svoj nahromadený emocionálny jed na protistranu, samozrejme veľmi často pod prezývkou alebo falošným menom.

Prečo tam nechodí minister školstva? O stave nášho školstva a verejnej mienky by sa toho toľko dozvedel!

Tip pre vás:

Pošlite pánu ministrovi v maili pár linkov na takéto články a diskusie 😊 😊 😊 😊

Ale teraz vážne – **nikomu nie je príjemná predstava konfrontácie. Ale ak veci chceme meniť, je potrebná. Dokonca by som povedala, že nutná.**

Všetci máme nejaké tie strachy. A väčšina ľudí má problém s autoritami (pozostatok našej prísnej a neláskavej výchovy, aký paradox... My sme však pevne rozhodnutí už v týchto nezmyselnostiach nepokračovať a neprenášať ich na ďalšiu generáciu. Určite nechceme, aby sa naše deti zo strachu pred nami pretvarovali.)

Predstavte si, čo najhoršie sa vám môže stať, ak sa dostanete do stretu s riaditeľom alebo rodičom ako učiteľ. Alebo rodič bude priamo no slušne konfrontovať učiteľa (silne odporúčam medzi štyrmi očami).

Nestane sa NIČ. To povzbudenie, ktoré možno tak často hovoríte svojim deťom: „Neboj sa, nikto ti hlavu neodtrhne,“ by ste mali možno občas povedať aj sebe ...

Možno nenájdete spoločnú reč. A možno aj áno. **Nikdy neviete, čo sa stane, pokiaľ ste to neskúsili.**

Každopádne sa stane to, že obe strany si povedia, čo si myslia a ktovie – možno získate pohľad na vec z takej perspektívy, o akej sa vám ani nesnívalo.

A možno sa naučíte rozpory vnímať s myšlienkou:

ČO AK MÁ TEN DRUHÝ PRAVDU, A JA TO ZATIAĽ NEVIDÍM?

Naše deti sú často pre nás problémom

Rastie nám skvelá budúca generácia. Dôveruje nám a zároveň má toho veľa, čo nám chce dať. No my sa tvárimo, že je pre nás jedným veľkým problémom. Nevie sa učiť, koncentrovať, má slabé výsledky, je lenivá, drzá, tvrdohlavá a nič sa jej nechce robiť...

Bohužiaľ, **to, čo sa javí ako problematické správanie, je len obrovská túžba po skutočnej slobode a ZMYSLUPLNE prežitom živote.** Túžba, ktorá je nenaplnená, a preto dochádza ku stretom medzi vami.

Tip pre vás:

Nevnímajte takéto situácie ako problém, ale ako výzvu. Každý večer si v duchu premietnite situácie, kedy vám vaše dieťa alebo žiak „zabrnkali“ na citlivú strunu a vytočili vás.

Čo vás nahnevalo?

S čím ste nesúhlasili? A prečo?

Žiadne dieťa nie je napr. protivné „len tak“. Aj vy, keď ste podráždení, nikdy to nie je len tak. Svojim odmietavým správaním poukazujete na to, že sa vám niečo nepáči. Naše deti to majú presne tak isto. Ibaže my, dospeláci, sme z nejakého dôvodu presvedčení, že u nich sa to nepatrí a považujeme takéto správanie za nevhodné.

Každý človek a situácia v našom živote je naším zrkadlom.

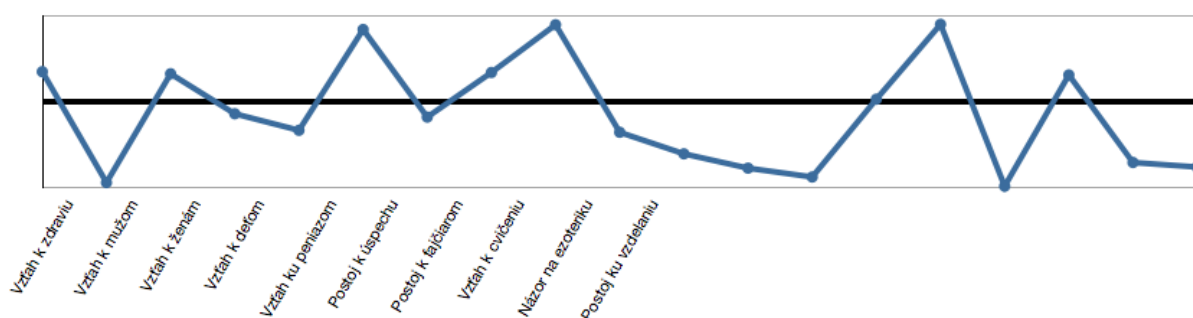
Nezabudnite sa každý večer, keď si budete rekapitulovať deň, do tohto zrkadla pozrieť.

Život je vo svojej dokonalosti nastavený tak, aby za každých okolností vládla vo svete **harmónia**. Ak máte pocit, že vy ju v tom vašom živote nemáte, ľudia okolo

vás vám ukazujú, čoho máte v živote priveľa alebo primálo. Vás samotných zrkadlia ľudia, ktorí sú vám podobní, i tí, ktorí sú celkom iní. Ako je to možné, keď si to protirečí?

Zrkadlo môjho života

čierna čiara – stav harmónie, bod 0

nad čiarou – plusový stav, k danej oblasti máme dobrý vzťah, čím vyššie bod nakreslíme, tým je ten vzťah kladnejší

pod čiarou – v danej oblasti máme pnutia, nemáme ju radi

Ľudia okolo vás vám v podstate ukazujú akékoľvek vychýlenie, či už smerom nahor alebo nadol od harmónie.

Často je to oblastiach života, na ktoré sme mimoriadne citliví, aby sme nemali na výber (manžel, deti...) a spolu s nimi riešili aj seba.

Príklad:

Ste veľmi poriadkumilovná mama. Rozčuľuje vás jedno vaše dieťa, ktoré má veľký problém upratať si po sebe. Tak ako vy máte extrémne kladný vzťah k poriadku (v grafe ste vysoko nad čiarou harmónie), tak je aj vaše dieťa od harmónie extrémne odchýlené – ibaže smerom nadol.

Keď sa začnete približovať smerom k harmónii, pôjde s vami aj vaše dieťa. V praxi to môže vyzerať tak, že si uvedomíte, ako vám vaša prehnaná poriadkumilovnosť vnáša napätie do života a rozhodnete sa zvoľniť z vašich nárokov. Je vám sympatická bezstarostnosť vášho dieťaťa, a tak sa rozhodnete, že sa mu priblížite tým, že z upratovania spravíte spoločnú hru. Keď dieťa prestane cítiť protitlak, tiež si samo uvedomí, že musí mať v živote systém a začne viac s vami spolupracovať.

Riešime deti bez detí

Viete, čo ma vždy udivovalo na našom školskom systéme? Ako všetci riešia veci bez tých, ktorých sa to najviac týka – bez detí.

Učiteľka má problém so žiakom, povie to jeho triednej, ale neriešia to spolu s ním. Myslím v trojici. Dni učiteľov a žiakov sú, bohužiaľ, také uponáhľané, že by bolo veľkým problémom pri každej takejto situácii zorganizovať stretnutie, ktoré časovo všetkým vyhovuje.

Rodičia riešia svoje deti s učiteľmi na rodičovskom – bez detí. Prídu domov a riešia učiteľa – bez učiteľa 😊 A chudák rodič nevie, komu má veriť.

Tip pre vás:

Čo takto založiť novú tradíciu a prizvať na triednu schôdzku aj deti? Spraviť to v neformálnej atmosfére niekde v prírode, čajovni alebo sa striedať u rodičov, ktorí by radi privítali ostatných u seba doma?

Tým, ktorí riešia praktické záležitosti, iba dve poznámky:

- Na rodičovské prichádza v priemere tak štvrtina rodičov, lebo nie každému vyhovuje jeden termín (a niektorí samozrejme neprídu, lebo

z rôznych dôvodov nechcú). Takže nemusíte riešiť, kam pomestíte 50 ľudí☺

- Citlivé informácie ako známky môžete ošetriť tak, že ich vytlačíte každému rodičovi zvlášť (u škôl, ktoré majú elektronickú žiacku knižku, tento bod odpadá).

Ako by vám takéto spoločné učiteľsko-rodičovsko-žiacke stretávky pomohli:

- ✓ Odstránilo by sa klamstvo (neverili by ste, koľko detí si vymýšľa na svojich učiteľov a rodičia uveria radšej im, než pedagógovi. A možno mnohé deti ani neklamú, ale realitu vidia jednoducho inak ako učiteľ. Práve pri takýchto príležitostiach by si to ujasnili).
- ✓ Našli by sa spoločné cesty pri riešení šikany v triede (pri konfrontácii tvárou v tvár 3 dospelých a 2 detí by sa diali veci!)
- ✓ Pri takejto uvoľnenej atmosfére by sa spriatelili aj rodičia detí a mnohí by spoznali aj spolužiakov svojich detí, o ktorých inak celé roky iba počúvajú a bližšie ich spoznajú možno až na stužkovej☺
- ✓ Spájali by sa názory a riešenia všetkých troch strán.
- ✓ Budovalo by sa puto a podpora medzi rodinou a školou.
- ✓ Prezentovala by sa ľudská tvár školy.

Deťom rozkazujeme namiesto toho, aby sme sa s nimi dohodli

Máme s nimi toľko problémov a mnohé z nich by sa vyriešili celkom ľahko – keby sme sa ich opýtali pár otázok?

Napr.: Prečo ti to vadí? Ako by si si to predstavoval? Ako sa cítiš? Chceš to? Čo/kto ťa hnevá? Môžeme sa dohodnúť na niečom, čo bude vyhovovať nám obom? Chceš toto alebo tamto?

Áno, áno, už počujem protestné hlasy z publika:

- Kto má na toto čas, keď musím riešiť okrem toho 20 ďalších detí?

- Ja mu dám vyjednávať! Poslúchať bude a hotovo!
- Prečo to robiť takto komplikovane, keď sa to dá vyriešiť jedným zákazom.
- Pochybujem, že by sme sa dohodli tak, že by to nebol kompromis a nikto z nás by nebol úplne spokojný.

Moja otázka:

A už ste to niekedy takto skúsili?

Majstrovstvo vytvárania plodných dialógov a dohôd medzi dospelými a deťmi nie je vôbec zložité zvládnuť.

Deti totiž „počujú“ a reagujú na tie správne otázky podľa toho, aký majú typ povahy (mimoichodom, povahové profily sú moja obľúbená téma a budú aj súčasťou [kurzu](#)) a podľa typu ich osobnosti sa s nimi aj ľahko dohodnete.

Nemáme dosť zapálených pedagógov

Pravdou je, že aj keď z vysokých škôl prichádzajú ročne do praxe stovky nadšených a čerstvých mladých učiteľov, systém ich prevalcuje a „schladí“ veľmi rýchlo.

Od starších kolegov počúvajú konštatovania typu: „Aj ja som bol presne takýto, keď som prišiel po výške učiť. Bol by som sa pre tie deti rozkrájal. To ťa prejde.“

Škoda. Čo sa to deje v našich školách, že sa nevieme medzi sebou motivovať a podržať a vyzeráme ako vypálené zápalky?

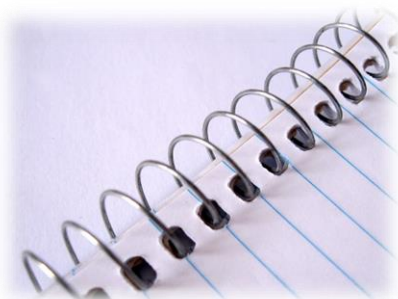
Viete si predstaviť, aké by to bolo, keby každý učiteľ prišiel na každú svoju hodinu s pocitom supertrénera, ktorý dá do svojho výkonu maximum a vyburcuje svoj tím k vrcholovým výsledkom? Keby sa na každého svojho žiaka pozeral ako na budúceho šampióna?

Tip pre učiteľov:

Prestaňte si to iba predstavovať a začnite to robiť! Je jedno, čo si kto o vás myslí. **Dovoľte svojmu ohňu horieť! Iba tak zapálite ostatných.**

Vysoké školy nevyberajú pre pedagogické odbory tých najlepších študentov krajiny

Vedeli ste, že **iba 1% našich najlepších absolventov chce byť zamestnaných v oblasti vzdelávania?**

Táto oblasť našej ekonomiky je pre šikovných žiakov absolútne neatraktívna. A tak sa nám na pedagogické odbory dostávajú aj študenti, ktorí chcú učiť druhých, ale sami sa učiť nechcú.

Idú napríklad študovať literatúru, ale sú veľmi prekvapení, keď od nich niekto chce, aby za semester prečítali 20 – 30 kníh... Opäť viem, o čom hovorím...

Tip:

Ako to vyriešiť? Jednoducho – prísne vyberať. Aj pri prijímačkách na VŠ, aj pri pracovných pohovoroch.

O atraktivitu tohto povolania pre najlepších, najmä tú finančnú, sa, bohužiaľ, bude musieť postarať štát...

Učítelia sú demotivovaní riaditeľmi

Prieskumy ukázali, že **až 65% učiteľov je demotivovaných riaditeľmi svojich škôl.** Je to pomerne znepokojujúce číslo.

Edu Synergies

My sami budme tou zmenou, ktorú chceme vidieť v našom školstve.

Učitelia často bojujú s ich nátlakom, ponižovaním, kritikou, panovačnosťou, nízkou motiváciou a podporou.

Tip:

Ak tieto riadky čítate a ste riaditeľ – uveďte si, že ste líder. Táto skutočnosť vyžaduje, aby ste si uvedomili, že ste to predovšetkým vy, kto ovplyvňuje atmosféru vo vašej škole. Nesiete viac zodpovednosti za to, či funguje alebo nie, ako ktokoľvek iný.

Líder nie je teplomer, líder je termostat. Vy nemáte reflektovať atmosféru prostredia, vy ju máte tvoriť. Presne tak, ako termostat teplotu nemeria, ale ju nastavuje.

Ak vo vašej škole niečo nefunguje, vy ste ten, kto musí za to prevziať hlavnú zodpovednosť. Pri každom vašom čine a slove si musíte byť vedomí, prečo to robíte a čo tým chcete dosiahnuť. Musíte byť vizionár a musíte si uvedomovať dopad toho, čo robíte.

Ak svojich zamestnancov demotivujete kritikou, nikdy ich nepovzbudíte k tomu, aby zo seba dali to najlepšie. Ak sa naučíte poukazovať na ich chyby láskavo a diplomaticky, určite zájdete ďalej.

Byť dobrým lídrom znamená byť aj pevným, zásadovým a spravodlivým človekom. Nielen voči pedagógom, ale aj voči žiakom a ich rodičom. Teraz viac ako inokedy školy musia bojovať proti tlaku zo strany rozhorčených rodičov, ktorí žalujú školy za všetko možné.

Ak chcete, aby vaša škola mala úroveň, musíte ju budovať. Nenechajte sa znechutiť klesajúcimi počtami žiakov. Ak neznížite latku, nielenže spravíte veľa pre povest' vašej školy, ale podporíte aj svojich učiteľov. Rodičia vám radi zveria svoje deti a učitelia nebudú mať pocit, že niekto oklieštuje ich kompetencie.

Byť lídrom školy znamená pracovať na sebe viac ako ktokoľvek iný a vzdelávať sa. Radila by som vám zamerať sa najmä na mäkké komunikačné zručnosti (soft skills), teambuilding, povahové profily (aby ste vedeli, v čom spočívajú slabé

a silné stránky vašich pedagógov a podľa toho s nimi komunikovať), marketingové stratégie (či si to uvedomujete alebo nie, úspešnosť vašej školy závisí okrem iného aj od toho, ako sa viete predať) a profily dynamiky bohatstva (tu sa dozviete, kto z vášho učiteľského zboru sa hodí na aké funkcie a cíti sa v nich prirodzene dobre).

Mnohým z týchto zručností sa budeme venovať aj v členskej sekcii kurzu [Edu Synergies Online](#).

Prehadzujeme si medzi sebou zodpovednosť ako horúci zemiak

Veľmi často sa stretávam s presvedčením, že škola by mala deti vzdelávať a rodičia vychovávať. A tak to prirodzene jedna strana očakáva od druhej. A hnevá sa, ak má pocit, že to tak nie je.

Škola očakáva, že jej rodina pošle slušné, tiché dieťa, ktoré nerobí problémy a vie sa správať.

Rodina zas očakáva, že škola naučí dieťa všetko potrebné a hnevá sa, keď ich ratolesť nemá dobré výsledky alebo má priveľa domácich úloh. Čo to tam v tej škole teda robia?

Skutočnosť je taká, že obe strany musia aj vzdelávať, aj vychovávať. A najlepšie svojim príkladom. **Nedá sa to oddeliť a nedá sa to delegovať na „tých druhých“.**

Rady pre prax:

V tejto kapitole vám nedám rady typu „robte toto a tamto a vec sa vyrieši“. Teraz chcem, aby ste si položili nasledujúce otázky a úprimne si na ne odpovedali.

Začnú vám prichádzať odpovede, ktoré sú presne tie správne pre vás...

RODIČIA:

- Môžete zodpovedne prehlásiť, že sa svojim deťom venujete toľko, koľko by ste mali, komunikujete s nimi tak, že vám rozumejú a vychovávajú ich tak, že s radosťou pozorujete, aký to má výsledok?
- Ste im nápomocní vo vzdelávaní a pričiňujete sa o to, aby mali ku škole pozitívny vzťah?
- Ste pre vaše deti vzorom a chceli by ste, aby mali vaše deti taký život, aký máte vy?

Nepýtam sa vás to preto, lebo chcem vo vás vzbudiť pocit viny. Nie je hanba priznať si, že nie. Všetci, aj tí najlepší rodičia, občas cítia, že by veci mohli robiť lepšie. A určite mi dáte za pravdu, že všetci chceme pre naše deti ešte lepší život, ako máme my sami.

UČITELIA:

- Keď sa pozriete do tváří vašich žiakov, vidíte tam radosť, záujem, oduševnenie?
- Ako sa cez vyučovaciu hodinu a po nej cítite – ste spokojní a plní energie?
- Majú vaši žiaci voči vám prirodzený alebo vynútený rešpekt?
- Dokážete zaujať?
- Hovoria za vás výsledky?
- Komunikujete s kýmkoľvek v rámci vašej práce s ľahkosťou? (áno, aj to si vaši žiaci všímajú)
- Ste hrdí na váš profesionálny a ľudský rast?

Chýba nám optimizmus

Skúste si večer zapnúť televíziu, alebo zrekapitulovať, o čom sa bežne rozprávate pri vašich rôznych rodinných posedeniach.

Hrozná politická situácia. Všetci kradnú. Všade chcú úplatok. Kríza. Nezamestnanosť. Komentovanie životného štýlu bohatých (všetci bohatí samozrejme kradnú, slušný človek v živote nezbohatne poctivo). Choroby. Depresie. Rozpadajúce sa manželstvá. 20 rokov študoval a teraz nemá prácu. Bola jednotkárka a nezohnala nič iné ako miesto pokladničky v Tesco za 300 eur...

Milí rodičia, toto do seba nasávajú pri vašich debatách aj vaše deti. Absolútna strata istôt, hodnôt a zúfalstvo.

To, o čom sa v našom školstve nehovorí, je to, že v našej spoločnosti zúfalo chýba viac optimizmu. Naše znechutenie prenášame aj na deti a potom od nich očakávame, že sa budú učiť. A načo by sa učili?

Tip pre vás:

Nemyslite si o deťoch, že sú hlúpe a nepochopia, ak s nimi budete rozoberať niektoré chybné presvedčenia v našej spoločnosti. Práve toto je to, čo vám pomôže vnieť do životného postoja vášho dieťaťa viac optimizmu.

Ja napríklad takto debatujem so svojím 7-ročným synom a prináša to už svoje ovocie.

Napríklad mu vysvetľujem, že na to, aby raz bol v živote úspešný, nestačí len dobre sa učiť.

Že byť bohatým je úplne v poriadku. Akurát každý si pod pojmy bohatstvo a hojnosť môže predstavovať niečo iné. A to, že niekto sa k nemu dopracuje nečestným spôsobom, neznamená, že peniaze sú zlé.

Že keď sa rozpadne niekomu manželstvo, pričínili sa o to obaja. A učím ho nedržať nikomu stranu, lebo pri konfliktoch má každý svoju pravdu.

Potom už len s úžasom sledujem, ako nepokrivene vníma svet okolo seba a reaguje pokojne a múdro na veci, ktoré by iných nahnevali alebo zarmútili. **A to je pevný základ preto, aby bol z neho pozitívny človek☺**

Skúste takto komunikovať s deťmi aj vy!

Škatuľkujeme deti

Vychovávame deti k tomu, aby zapadli, napasujeme ich do nejakej škatuľky a potom sa čudujeme, ako pasívne čakajú, že im niekto naservíruje super džob. Som čerstvý absolvent, výborne som sa učil a teraz sa o mňa všetci pobite... A kde nič, tu nič...

Potom skúšajú ďalšie vzdelávanie s vidinou dobrého zárobku (lebo všetci ich 20 rokov presviedčali, že kto sa učí, bude sa mať dobre), ale zázrak sa nekoná. Vedela by som vám hovoriť o toľkých bakalárkach sociálnej práce, ktoré

pracujú ako obyčajné predavačky...

Nieko by už mal konečne vysvetliť našej spoločnosti, že teraz „letia“ ľudia, ktorí sa vedia prezentovať, predáť, sami prichádzajú s aktivitou, kreativitou a skvelými nápadi.

Z niektorých mojich bývalých spolužiakov sú dnes milionári. Ani jeden nebol šprt. Až na pár svetlých výnimiek☺ všetci šprti robia pre trojkárov a dvojkári v štátnom sektore za pár stoviek eur.

To je realita.

Edu Synergies

My sami budme tou zmenou, ktorú chceme vidieť v našom školstve.

Tip pre vás:

Porozmýšľajte nad svojimi škatuľkami a chybnými presvedčeniami, ktoré ste si o nich vytvorili.

Jáj, a konečne aj vy vylezte z tej svojej škatuľky! Tam vonku na vás čaká úžasný svet a netušené možnosti!

Oceňujeme len vedomosti, nie ich praktickú aplikáciu

Obrovskou chybou nášho školstva je škatuľkovanie detí podľa prospechu. A ten sa stále, aj napriek novým štandardom prevzatým z EU, hodnotí nie podľa toho, ako si dieťa vie poradiť, ako vie vyriešiť problémové úlohy, nakoľko je aktívne, ale stále drvivá väčšina testovania hodnotí, čo všetko sa žiak **namemoroval**. Pochopiteľne, je to rôzne v závislosti od predmetu.

Získavať vedomosti je absolútne v poriadku. Poskočme však o úroveň vyššie a vzdelávajme deti tak, aby ich vždy mali spojené s realitou a v prípade potreby ich vedeli využiť. Vtedy sa totiž vedomosti menia na múdrosť.

Čo si myslíte, koľko percent výslednej známky dávajú učitelia za tvorivé myslenie, originálne projekty a aktivitu na hodinách? Možno 10%? A to som optimista. Ostatné percentá sú za štandardné testy, písomky, ústne odpovede a domáce úlohy (u ktorých je sporná originalita).

Tip pre učiteľov a rodičov, ktorí skúšajú svoje deti doma:

Pri preverovaní toho, čo dieťa vie, sa snažte byť takí praktickí, ako to len ide.

Napr.: Prečo sa hýbe záclona nad radiátorom, keď sa kúri? Vieš mi popísať fyzikálne zákony, ktoré môžeme pri tom sledovať? Prečo je ráno na tráve rosa? Keď medzi bleskom a hrmením prejde 5 sekúnd, ako ďaleko je odomňa búrka?

Rodičia majú problémy s novými metódami v školstve

Bohužiaľ, veľa rodičov nerozumie významu niektorých nových vyučovacích metód, napr. projektovému vyučovaniu a sťažujú sa, že deti toho majú veľa a stále musia robiť do školy nejaké plagáty. A ich deti to počujú... Škoda. Nabúrava sa tým cieľ tejto formy vyučovania – učiť sa zábavne a kreatívne.

Tip:

Milí rodičia, nedemotivujte, prosím, svoje deti. Oni sa len hrajú. A pritom sa náhodou učia 😊

Možno to trvá dlhšie ako klasické memorovanie, ale to, čo sa pritom naučia, v ich hlávkach zostane dlhšie ako to nabifľované.

A to nehovorím o tom, že vaše dieťa určite ocení túto formu preverovania jeho vedomostí viac ako písanie testu alebo potenie sa pred tabuľou.

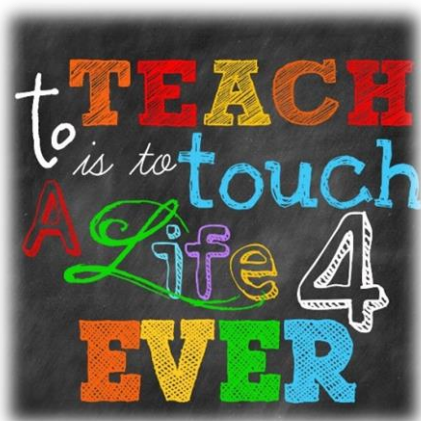
Vedomosti rýchlo zastarávajú

Krutou pravdou je, že v dnešnom svete informácie zastarávajú neskutočne rýchlo. Stalo sa aj vám, že to, čo ste sa učili možno v prvom ročníku na strednej škole, pred maturitou už nebola pravda? Teraz sa zmeny dejú ešte rýchlejšie.

Pochopiteľne, závisí to od odboru. Ale tie odbory, ktoré napredujú rýchlo, alebo ktoré sú závislé od neustále meniacich sa zákonov, vyžadujú celoživotné vzdelávanie a flexibilitu.

Aj vy ste sa stretli napr. s úradníkmi, ktorí vám zle poradili, lebo neovládajú zmeny v zákone? Alebo vám neporadili vôbec, lebo o niektorých možnostiach ani len netušia? Počujem vaše trpké povzdychy... Deje sa to preto, lebo zmeny sú rýchle a ľudia nestíhajú.

Tip:

Čo keby sme deti namiesto toho, aby sa drvili kopec informácií, učili vyberať to naozaj podstatné, vyhľadávať kvalitné zdroje, čítať 3x rýchlejšie ako doteraz, rýchlo sa učiť a držať krok so zmenami v spoločnosti bez toho, aby ich to vyčerpávalo?

Nevychovávame deti k spolupráci

Tradičný model školstva nevychováva deti k spolupráci, ale neustálym súťažením, kategorizovaním a porovnávaním z nich vychováva ľudí, ktorí v budúcnosti budú mať problémy spolupracovať s ostatnými v tíme – najmä tie silnejšie osobnosti, ktoré túžia vyniknúť.

Samozrejme, silné triedne osobnosti netreba potláčať (aj to sa často stáva v mene hesla: „Musíš splynúť s davom.“).

Edu Synergies

My sami budme tou zmenou, ktorú chceme vidieť v našom školstve.

Dobrym lídrom sa človek stáva až vtedy, keď objaví, ako funguje dynamika tímu.

Náš systém presviedča deti, že len najlepší sú víťazi. Úplne zabúda na deti, ktoré jednoducho nie sú súťaživé, nie sú rady centrom pozornosti, nie sú dravé a rýchle. A robí z nich „slabších“. A to je chyba.

Tip:

Pozorne sledujte introvertné deti v kolektíve a *pokiaľ je to možné*, vyhýbajte sa tomu, aby ste ich stresovali úlohami zameranými na rýchlosť alebo úlohami, kde musia hovoriť pred skupinou.

Pokiaľ to možné nie je, dajte im viac času, podpory a namiesto porovnávania s druhými oceňujte ich individuálny pokrok oproti minulosti. Výrazne tak pomôžete ich sebavedomiu.

Deťom servírujeme hotové informácie

My, dospelí, máme sklony informovať a mentorovať namiesto toho, aby sme deti učili tým, že im **dovolíme bádať a dopátrať sa k výsledku**.

Možno by sa niektorí učitelia bránili tým, že by bolo s tým veľa práce, keby to robili iba takto, že nie všetky deti ich predmet zaujíma, robili by hluk, zašpinili by sa, nie je na to dostatok pomôcok, keby nedostali hotové poznámky, neurobili by si ich naporiadok...

Tip:

Dovoľte deťom robiť chyby. Staňte sa namiesto informátora láskavým sprievodcom a korektorom. Veľmi tak prispějete k **samostatnosti** našich detí.

Nemáme cieľ

Rastie nám celkom nová, sebavedomá a odvážna generácia, ktorá má otázky. A tie sú najmä pre staršiu generáciu pedagógov niekedy dosť nepríjemné.

Žiaci sa zaujímajú o to, PREČO sa niečo musia učiť, načo im to v živote bude (aleluja!!!) a pokiaľ im učiteľ neukážete prečo, odpíšu ho na plnej čiare. A ich nechť k učeniu rastie.

Pochopiteľne, je jednoduchšie niekoho označiť za lajdáka, než by sme si mali priznať, že ho nevieme namotivovať...

Ale aby som sa zastala učiteľov, jedným dychom musím dodať, že v našich školách sa stále musí učiť hŕba nezmyslov a učitelia nemajú silu ovplyvniť to. Preto na otázku PREČO? nevedia často odpovedať ani oni sami...

Ak to však nevedia, nemajú ani CIEĽ hodiny. Kam chcú teda doviest svojich žiakov?

Tip:

Vždy musíte vedieť, prečo niečo idete učiť a ako to žiaci využijú v praktickom živote.

Pokiaľ to neviete, zmeňte plán svojej hodiny tak, aby tam vždy niečo praktické bolo.

Očakávame, že deti budú excelovať vo všetkom

Milí učitelia, pedagogické majstrovstvo spočíva aj v tom, že prijmete fakt, že nie každého váš predmet zaujíma. Nemusia byť všetci budúci fyzici alebo jazykári. Potlačte trošku svoje ego, neberte si

Edu Synergies

My sami budme tou zmenou, ktorú chceme vidieť v našom školstve.

to osobne a dovoľte Jankovi písať testy na štvorky. Ak to stačí jemu...

Mimochodom, že je zaujímavé, koľko ľudí rozpráva, ako známky nie sú dôležité a ako sa nikto v živote nebude pozeráť, čo si mal v štvrtej triede z matiky na vysvedčku, ale na svoje vlastné deti dokážu tlačiť takým hrozným spôsobom, že chúdence majú pred každou písomkou infarktové stavy! Takto milujeme svoje deti?!

Tip:

U každého dieťaťa je jeho maximum niekde inde. Naučte sa rozoznávať, či má vaše dieťa zlú známku z nejakého predmetu preto, lebo je lajdák, alebo preto, lebo to je jeho strop.

Nikdy nepodmieňujte svoju lásku k dieťaťu dobrými známkami!

Nechajte ho niesť zodpovednosť za svoje výsledky. Učí sa pre seba, nie pre vás.

Bojíme sa školskej inšpekcie

Potom ešte existuje strašiak, ktorý sa volá štátna školská inšpekcia a tú predsa zaujímajú výsledky. A keď nie sú, hľadá sa „vinník“. Nejaká chyba sa predsa nájde všade.

Namiesto toho, aby si uvedomili chyby v systéme, hľadajú ich v ľuďoch. Pochopiteľne, aj tí pochybia, ale skutočný problém je omnoho hlbšie.

Ja pevne dúfam, že tento ebook si prečíta aspoň jeden inšpektor a pochopí, aký nezmysel je posudzovať školy podľa hodnotenia žiakov nejakými číslami a podľa toho, či majú tip-top dokumentáciu.

Výsledkom toho, či je škola dobrá, alebo nie, je úspešnosť jej žiakov v reálnom živote.

Ako si vedia poradiť? Koľko percent absolventov končí bez práce? Ak nejakú majú, ako sa im v nej vodí? Sú dobrí zamestnanci alebo podnikatelia?

To by bolo sústo pre štatistický úrad! Ten však zaspal dobu a zisťuje úplne iné veci...

Tip pre riaditeľov škôl:

Podporte svojich učiteľov v situáciách, kedy dochádza k polemikám s inšpektorom. A prečítajte si opäť kapitolu o otvorenej komunikácii a o tom, že nikto vám hlavu neodhryzne.

Inšpektor potrebuje vašu spätnú väzbu, nie váš strach. Inak sa zlé presvedčenia v našom systéme nezmenia.

Naše deti zlyhávajú v praxi

Skúste zobrať priemerného študenta, povedzme obchodnej akadémie, po maturite a spýtajte sa, čo by potreboval, keby si chcel založiť živnosť? A čo, ak by sa rozhodol byť s. r. o.? Čo by bolo pre neho výhodnejšie? Aká by bola výška jeho odvodov? A čo dane? Pozná nejaké nástroje na ich optimalizáciu?

Vie, kedy má nárok na nejaký príspevok pre podnikateľov od štátu alebo z iných zdrojov? Vie, aké sú online nástroje pre jeho biznis, ovláda rôzne predajné techniky, vie ako tvoriť pútavé predajné texty? Nie. Ale zato vám odrapoce (možno), ako sa delí investičný majetok firmy a vymenuje vám, aké druhy daní poznáme.

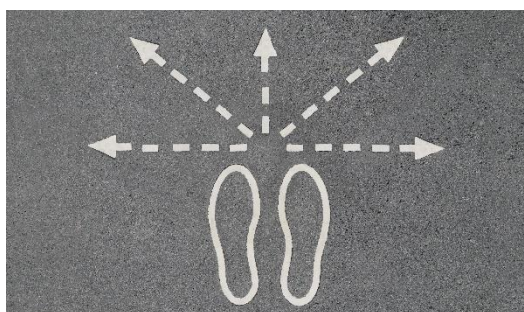
Vie sa predať na trhu práce? Vie napísať také CV, aby zaujal? Vie, na čo si dávať pozor pri pracovných pohovoroch? Od otázok, cez reč tela, oblečenie až po odchod z miestnosti? Z desiatich možno dvaja...

Tip:

Začnime sa učiť a vyučovať druhých pre život.

Ignorujeme detskú individualitu

Začnime rešpektovať deti a vnímajme smer, ktorým ich to ťahá. V činnostiach, ktoré s ním súvisia, ich podporujte. V tých ostatných môžete „privrieť oko“.

Chce to len zmeniť úroveň vedomia tak u rodičov, ako aj u pedagógov. A prestať si myslieť, že takto podporujeme detskú lajdáckosť.

Ak máme mať v živote nejaké tlaky a vystúpiť zo zóny komfortu, nech to súvisí s dosahovaním našich cieľov v oblastiach, ktoré nás bavia, kam nás to prirodzene ťahá. Ostatné tlaky nás oberajú o veľa životnej sily. A úspech sa aj tak nedostaví. Minimálne nie úspech dosiahnutý s ľahkosťou. Ak chceme vychovávať šťastné deti, musíme to pochopiť.

Tip:

Je malá pravdepodobnosť, že introvertné deti zahviezdia ako hovorcovia školského projektového tímu. Ale zato zaujmú možno peknou kresbou na plagáte k projektu. Alebo dokážu zozbierať užitočné informácie.

Viete si predstaviť, že silné stránky a smerovanie každého žiaka by bolo to, o čom by sa viedla osobná dokumentácia každého žiaka, preberalo by sa to s deťmi a rodičmi, hovorilo by sa o ich vášňach, aké profesie by sa pre nich hodili, deti by si povedali, akú podporu by uvítali, čo ich baví a čo nie?

Vedeli ste, že 7 z 10 študentov nevie, čo chcú v živote dokázať? Prečo ich nevedieme k tomu, aby to zistili?

Ak dieťa nevedieme k tomu, aby objavovalo SVOJE vášne a stanovovalo si SVOJE ciele, vždy bude naplňovať sny DRUHÝCH, nie svoje. To je krutá realita. Zamyslite sa, či chcete, aby v nej vaše dieťa žilo...

Zmenu očakávame „zhora“

Viem, nie je to jednoduché. V starom modeli vzdelávania sme fungovali desiatky rokov.

No prišiel čas zmeniť to. A začať každý sám od seba. Pretože, zmena nepríde „zhora“. **Nepríde od staršej generácie vysokoškolských pedagógov**, z ktorých mnohí nikdy neučili na základných alebo stredných školách a sú tým pádom na hony vzdialení od praxe.

Nepríde ani z ministerstva školstva, ktoré len úbohých učiteľov zavaluje tonami nepotrebných dokumentácie, tak, že pri vypĺňaní tých nezmyselných tlačív (ktoré nikdy nikto nebude čítať) minú aj tie zvyšky prepotrebnej energie, ktorú

by mohli využiť oveľa efektívnejšie.

Príde od rodičov, učiteľov a detí. Deti sa nám už roky snažia ukázať svojimi stále sa zhoršujúcimi výsledkami, že dnešný model školstva funguje zle.

No a my, ktorí sme vyrastali ešte za čias komunizmu, už konečne musíme odhodiť okovy, uvedomiť si tú silu a slobodu veci meniť, vysúkať si rukávy a začať veci robiť inak.

Tip:

Vo vajíčku sa nový život zrodí vo vnútri a až potom sa prederie na povrch. Aj zmena v našich školách sa musí najprv udiat' v nás samotných, aby mohla byť vidieť navonok.

Postavte sa pred zrkadlo, pozrite sa do svojich očí a povedzte si: „Aj ja môžem byť zmenou. A chcem to spraviť pre moje deti/žiakov.“

Ak chcete zrolovať dole a čítať ďalej, nerobte to!:)

Bežte najprv k tomu zrkadlu!

Naši učitelia majú nekvalitné vzdelanie

Učitelia by vám vedeli rozprávať o desiatkach hodín zbytočne presedených na školeniach, ktoré im nič nedali – len aby si naškrabali kredity na smiešne príplatky k platu... Ak sa chcú naučiť niečo, čo ich posunie vpred, spravidla si také kurzy a semináre musia sami vyhľadať a zaplatiť. A niekedy si zaplatia aj to, čo ich vpred neposunie...

Zisťuje nejako naše ministerstvo, akú mieru užitočnosti tieto školenia majú? Ako sú s nimi učitelia spokojní? Ako to, čo sa na nich naučia, uplatňujú v praxi a ako im reálne pomáhajú?

Tip:

Milí učitelia, ak ste nespokojní so vzdelávaním v inštitúciách na to špeciálne vybraných, dajte o tom vedieť na ministerstve. Určite sa vašej spätnej väzbe potešia. Alebo aj nie...

Náš nový pán minister školstva chce zo svojho odboru urobiť dynamickú a flexibilnú inštitúciu. V oblasti prípravy našich mladých budúcich učiteľov a celoživotného vzdelávania pedagógov sa, myslím, môže dostatočne „vyšantiť“. Pán minister, ak toto čítate, srdečne vás pozdravujem☺

A ešte jedna rada – pátrajte aj mimo dostupného vzdelania, ktoré vám naservíruje škola a metodické centrá. Možno si zaň budete musieť zaplatiť. Možno dokonca zaň nezískate ani žiadne kredity. Ale ak sa budete učiť od tých najlepších, nikdy to neoľutujete.

Vedeli ste, že 8 z 10 činností, ktoré robievate každý deň, vás nikam neposúvajú? Zamyslite sa, či to nie je aj 8 z 10 školení, ktoré ste absolvovali...

Dovolíme deťom nami manipulovať

Po prevrate v roku 1989 sa v našej spoločnosti udiali veľké zmeny. Prišla demokracia. Ibaže niektorí (dovolím si povedať dokonca väčšina) ju nesprávne pochopili. **Demokracia nie je anarchia. A sloboda neznamena, že si môžem robiť všetko, čo chcem.** Alebo, že bezohľadne budem svojím slovom ubližovať, komu sa mi zapáči.

Svoju slobodu sme doposiaľ neuchopili a, bohužiaľ, sme ju nesprávne naučili vnímať aj naše deti. Môžu všetko a nemusia nič. Chýbajú im mantinely. Keď počujú slovo „pravidlo“, všetko sa v nich vzprieči. Zabudli alebo sa vôbec nenaučili brať ohľad na druhých. Zato tí najväčší anarchisti sa bijú o svoje práva so silou leva.

Deti manipulujú dospelými a ovládajú ich s obratnosťou prefíkaných diktátorov. Až sa nestačím čudovať, kto komu rozkazuje. Akoby dospelí zabudli na svoj vek, skúsenosti a úlohu.

Ono to nemá byť o rozkazovaní. To automaticky evokuje boj o energiu. No rodičia a učitelia si musia uvedomiť, že sú tu na to, aby formovali a viedli deti. Platí to, samozrejme, aj naopak, lebo aj naše deti nás formujú, ale musí to obe strany harmonizovať a posilňovať.

Tip:

Deti väčšinou manipulujú s dospelými, ktorým chýba pevnosť, rozhodnosť a nemajú stanovené životné ciele.

Uvedomte si, že musíte oddeľovať svoje životné šťastie a hodnoty od tých, ktoré má vaše dieťa či žiak. Nedovoľte, aby vás dieťa psychicky vydieralo, ak mu nespĺníte všetko, čo od vás chce.

Prísne dbajte na to, aby ste nepoľavili pri dodržiavaní pravidiel, na ktorých sa dohodnete.

Nesprávne sme pochopili modernizáciu škôl

Neviem, ako sa to stalo, ale nadobudli sme presvedčenie, že keď do škôl napcháme tisíce počítačov, tabletov, dataprojektorov a stovky interaktívnych tabúl, môžeme si v pláne odľahčiť položku „Modernizácia školstva“. Ešte k tomu pridáme pár školení, ako pracovať s interaktívnou tabuľou a vec je vybavená.

Ale kdeže... Technika nikdy nenahradí živého učiteľa a interakciu s ním. A predovšetkým – učiteľ vyberá učebný materiál, s ktorým sa bude pracovať – software, učebné programy, online cvičenia – a práve to je často kameň úrazu. Mnohé z nich nerešpektujú základné princípy fungovania mozgu a efektívneho učenia sa, a tak majú presne taký efekt, ako keby si žiaci spravili tie isté cvičenia v knihe.

Tip:

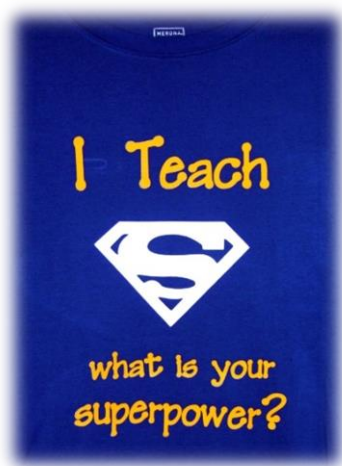
Ak chcete vidieť, ako má vyzeráť kvalitný web na výučbu cudzích jazykov, pozrite si napríklad tento: www.helpforenglish.cz

Žiaci sa pri samotestovaní nielenže dozvedia správu odpovedí, ale ak majú chybu, dozvedia sa, prečo ju vlastne urobili a prečo je tá správna možnosť správna. A to je len jedna z mála výborne premyslených vecí. Geniálny web! Od bystrého človeka z praxe, samozrejme 😊

Nedoceňujeme našich pedagógov

Viete, čo má učiteľ vašich detí pod tričkom? Nie, toto nie je žiadna štekľivá otázka. Som presvedčená, že naši učitelia tam majú tajne skrytý znak superženy alebo supermana.

Inak si neviem vysvetliť, ako môžu zvládať toľko vecí naraz. Sú učiteľmi, vychovávateľmi, triednymi, pokladníkmi, administratívnymi pracovníkmi, školskými psychológmi, výživovými poradcami, policajtmi, koordinátormi, kultúrnymi referentmi, knihovníkmi, strážcami poriadku a ktovie čím ešte všetkým.

Naraz sa vyskytujú na viacerých miestach, čo mi je úplnou záhadou. Cez prestávku dokážu komunikovať so žiakmi, ktorí od nich niečo potrebujú, s rodičmi, ktorí sa stavia cez vyučovanie, lebo majú poobednú a nemôžu prísť na rodičovské, dohliadajú na chodby, WC a únikové priestory, cez ktoré sa vytrácajú notorickí fajčiari, a k tomuto všetkému si musia vymeniť knihy, najesť a napiť sa, vyzbierať peniaze za celú školu na kultúrne podujatie, vypočuť kolegyňu v kabinete a ísť na potrebu. Toto vážne zvládne len superčlovek.

Tip:

Milí rodičia, vážte si učiteľov svojich detí, za všetko to, čo robia. O tomto sa často nerozpráva. A radšej sa frfle a ohovára. Učitelia vašich detí si zaslúžia úctu a rešpekt. Niekedy sa stane niečo zlé a vaše dieťa si v škole ublíži, alebo má problém, ktorý si nikto nevšimol, ale učitelia robia, čo môžu. Skôr, než im začnete niečo vyčítať, uvedomte si to.

Neuvedomujeme si, že deti potrebujú rôzne výchovné štýly

Koľko ľudí, toľko chutí. Takto to máme nielen s jedlom, ale i s ľuďmi. Niektorí nám sadnú viac, iní menej. Aj učitelia sú rôzni – veselí/vážni, puntičkári/uvoľnení, dynamickí/pokojní, prísni, aj láskaví – alebo oboje naraz 😊

Edu Synergies

My sami budme tou zmenou, ktorú
chceme vidieť v našom školstve.

Tip:

Všetci sú v poriadku. **Naše deti potrebujú zažiť viaceré výchovné štýly. Ani v živote si veľmi nenavyberajú, s kým budú spolupracovať.** A paradoxne, od svojich protikladov sa učíme najviac. Tak to je.

Aj keď vám alebo vášmu dieťaťu nejaký učiteľ vadí, oceňujte, čo je na ňom dobré a v akej oblasti môže formovať vaše dieťa.

A pomôžte svojej ratolesti pochopiť, že aj učiteľ je len človek a má len jedny nervy 😊 Vychovávate ho tým k tolerancii, ktorá sa mu toľkokrát v živote zíde!

Nevenujeme sa dostatočne niektorým dôležitým oblastiam výchovy

Finančná inteligencia je niečo, o čom sa hovorí na našich školách veľmi málo. **Výchova k finančnej gramotnosti** je zakomponovaná do mnohých predmetov, ale opäť – takáto výučba nerešpektuje základné zásady fungovania mozgu.

Sem trošku, tam trošku, a mozog si to nevie poskladať. Náš mozog potrebuje vidieť osnovu, štruktúru, jednotlivé prepojenia, čo s čím súvisí a do tejto štruktúry si potom dosádza detaily.

Tip:

Bolo by výborné, keby sa výchova k finančnej inteligencii stala samostatným predmetom v našich školách.

Čo sa týka tejto výchovy v rodine – milí rodičia, buďte si istí, že vaše deti budú verne kopírovať vaše návyky v zaobchádzaní s peniazmi.

Nezabudnite, deti vás pri všetkom sledujú a učia sa!

Pár kontrolných otázok:

Dávate svojim deťom vreckové?

Ak áno, učíte ich, ako s nim narábať?

Učíte svoje deti šetriť si a investovať?

Učíte svoje deti nakupovať na internete, ako zaobchádzať s platobnou kartou a na čo si dávať pozor?

Kupujete svojim deťom radšej veci, zážitky alebo oboje?

Investujete do svojho vzdelania alebo do špeciálneho vzdelania pre vaše deti?

Kupujete si aj veci na úver, ktoré by ste si inak nemohli dovoliť?

Používate kreditné platobné karty?

Rozhodujete sa spoločne, komu podarujete časť z vášho príjmu?

Ako sa vyjadrujete o peniazoch a bohatých ľuďoch?

Dávate deťom pocítiť, ako sa nadriete na každé euro/korunu?

Koľko peňazí míňate na relax a kultúru?

Tvoríte si finančné rezervy?

Vedia sa vaše deti uskromniť?

Požičiavate ľuďom peniaze?

Máte svojho finančného poradcu?

Stavím sa, že vo veľa ľuďoch to pri niektorých otázkach poriadne „hrklo“. Výchova k finančnej gramotnosti v našej spoločnosti zúfalo absentuje a podľa toho to v mnohých rodinách aj vyzerá. Škoda, že sa v našich školách tak málo na to myslí.

Kto ešte nezabudol, že v tomto bode má byť aj sex?:) Dočkali ste sa 😊

Sexuálna výchova je tiež niečo, čo sme poriadne oklieštili. Rodičia sa spoliehajú na školu, škola na rodičov, povie sa niečo o základoch fungovania ženského

Edu Synergies

My sami budme tou zmenou, ktorú chceme vidieť v našom školstve.

a mužského reprodukčného systému, pohlavných chorobách, ochrane proti neželanému tehotenstvu, základoch intímnej hygieny, pozve sa do školy pani doktorka, ktorá spraví reklamu hormonálnej antikoncepcii a jednému typu vložiek a vec je vybavená.

Opäť pár kontrolných otázok (pri ktorých sa budete červenať asi viac, ako pri peniazoch☺) :

Rozprávate sa s dieťaťom o jeho sexualite primerane jeho veku?

Vysvetlili ste tínedžerom rozdiely v prežívaní mužskej a ženskej sexuality?

Povedali ste im o rizikách všetkých druhov antikoncepcie?

Porozprávali ste sa o rozdieloch medzi sexuálnou túžbou a láskou? A o tom, že muž sa spravidla hlboko zaľúbi (alebo aj nie) až po sexe a žena to má opačne?

Vedia vaše dcéry aj o alternatívnych prostriedkoch intímnej hygieny (napr. menštruačnom kalíšku) z dôvodu škodlivosti klasických tampónov a vložiek?

Ako sa staviate k nahote?

Ako sa staviate k homosexualite?

Vládne u vás otvorená atmosféra plná dôvery, takže vaše dieťa sa vás môže bez strachu opýtať na čokoľvek z intímnej sféry?

Tip:

Je vám jasné, že tieto témy sú také citlivé a intímne, že by bolo len veľmi ťažko rozprávať sa o tom v školskom prostredí.

Sexuálna výchova jednoducho patrí do rodiny. A mali by sa na nej podieľať muži aj ženy. Bez ostychu. Ženy s dcérami, muži so synmi. Tak to má byť.

Je nám všetkým jasné, kam sa naše deti pôjdu v tejto oblasti vzdelávať, ak sa o to nepostaráme my. Všetko je na webe... Aj o tomto sa v našom školstve, bohužiaľ, mlčí...

Našu pozornosť často zameriavame na boj s niečím

Mojím obľúbeným citátom je: „Na čo zameriavaš svoju pozornosť, to rastie.“

V našom systéme stále proti niečomu bojujeme – proti drogám, proti obezite, proti stresu, proti šikane... No v skutočnosti ich svojou energiou iba posilňujeme.

Mnoho prednášok o drogách skôr pripomína ich reklamu: aha, takto to vyzerá, takto sa to aplikuje a takéto to má účinky. No zbohom!

Tip:

Čo keby sme namiesto toho mládež viac viedli k športu, učili by sme ju umeniu relaxovať, upratať si v živote a zbavovať sa napätia? Aby nemali dôvod po droge vôbec siahnuť.

Po školách máme rozvešané plagátky o zdravej strave, a čo sa predáva v našich bufetoch a nápojových automatoch? Čo keby si mali žiaci možnosť kúpiť v bufete iba zdravé jedlá? Plagátky by viac nebolo treba.

Čo oko nevidí, to srdce nebolí. A v tomto prípade sa to nepresúva ani do našich tiel, ktoré si prajeme mať zdravé. A zasa sme pri tom vlastnom príklade, preberaní zodpovednosti a akcii, ktorú len stačí spraviť. Uf, to je fuška!:)

Nestíhame

Každý teraz žije rýchlo, všetci sa niekam ponáhľame a aj tak nestíhame. Nikto nás neučil narábať s časom – nevieme si stanoviť priority, dodržiavať prísne svoj

plán, necháme sa vyrušovať pri práci... Berieme to ako samozrejmosť – veď doba je rýchla a takto to má každý. A čo ak nie?

Tip:

Čo takto začať sa v našom systéme venovať výchove detí k budovaniu nových zvykov, timemanagementu, technikám zvyšovania produktivity a psychohygiene?

Naše deti sa nám raz za to poďakujú.

Učiteľom chýba dobré naladenie

O vlastnostiach dobrého učiteľa sa toho už veľa popísalo. Viete, čo si myslím ja? Že mu stačí jedno jediné – aby bol šťastný.

Šťastný učiteľ miluje svoju prácu, rád tam chodí a svoje šťastie prenáša na všetkých, s ktorými sa tam stretne. Je vyrovnaný, priateľský, dobre si robí svoju robotu, má poriadok v hlave aj v srdci... Nemusí chodiť celý deň vysmiaty, ale z jeho životného postoja je cítiť, že je to spokojná a komplexne rozvinutá osobnosť.

Šťastných učiteľov potrebujeme ako soľ. Viete, koľkokrát som počula z úst mojich študentov povedať, že podľa nich je dobrý učiteľ šťastný učiteľ? Že to je radosť, keď vstúpi do triedy milý a usmiaty človek, ktorý im rozumie? Čo vy na to?

Tip pre učiteľov:

Šťastie je postoj. Je to vec voľby. **Vašej** voľby.

Ak z nejakého dôvodu šťastní nie ste, skúmajte prečo.

Edu Synergies

My sami budme tou zmenou, ktorú chceme vidieť v našom školstve.

Čo by vám pomohlo? Ak je niečo, čo by spôsobilo, že sa budete vo svojej práci cítiť lepšie, smelo do toho. Vyžaduje to ale opäť akciu.

Ak to nejde, nie je hanbou si priznať, že toto poslanie, hoci ste si to spočiatku mysleli, nie je pre vás. Nie je hanbou poobzerať sa po práci, ktorú by ste milovali viac, ak v tejto nie ste šťastní. Nikto nenapácha toľko škody, ako učiteľ, ktorý je nešťastný (a možno aj nekompetentný) vo svojej práci.

Poznáte ten vtip o tom, aký je rozdiel medzi lekárom a učiteľom?

Kým omyly lekárov ležia na cintoríne, omyly učiteľov stretávame na každom kroku...

Krutý vtip, viem... Ale, bohužiaľ, taký pravdivý...

Tip pre rodičov:

Čo myslíte, čo by urobilo učiteľa vašich detí šťastným? Teraz nemyslím iba na bonboniéru a kvety na konci školského roka 😊 Poznáte ho? Čo má rád?

Pošlite mu napr. elektronickú pohľadnicu, keď má sviatok, poďakujte sa mu aj mimo nejakej špeciálnej príležitosti za to, čo robí pre vaše deti.

Ja som raz kúpila učiteľkám mojich synov (škôlkarov) poukazy na vstup do wellness centra. To bolo radosti 😊 Toto sú zážitky, ktoré nikdy nezvädnú a učitelia posilnia na veľmi dlhú dobu. A o budovaní vášho vzťahu ani nehovorím.

Naša hlava a srdce nekráčajú ruka v ruke

Naše temperamenty a životné postoje sa často líšia, ale je to úplne v poriadku. Niektorí rodičia a učelia sú pragmatici a prísni realisti, ktorí žijú značne upätý život. Ich svetu vládne hlava, rozum, logika a praktickosť. Často veciam uveria, až

keď ich vidia, otestujú, dotknú sa ich. Občas dostanú od života facku v podobe niečoho, čo sa vymyká pravidlám, tabuľkám a „normálu“ a jednoducho to nevedia vysvetliť.

No a potom tu máme aj členov „srdiečkovej“ skupiny. Robia veci tak, ako ich cítia. Riadia sa pocitmi, intuíciou, nemajú radi konvencie a upätosť, zle znášajú disharmóniu a silno inklinujú k duchovnu. Najradšej sa uchýlia na svoj ružový obláčik, milujú celý svet a dôverujú mu. Akurát občas majú problém zaplatiť účty. A deti ich veľmi nerešpektujú (hoci sa s nimi spravidla dobre cítia).

Aj v našom školskom systéme nemáme núdzu o ľudí z jednej či z druhej skupiny. Žiadny extrém však nie zdravý. Obe sa majú čo od seba učiť.

Čo mi často v našom systéme chýba, je prepojenie hlavy a srdca. Taký zdravý stred. Žiadny úlet hore či dole. Jednoducho veľké vízie, ale pevne stáť nohami na zemi.

Tip:

Neodsudzujte druhých preto, že sú iní. Dovoľte im „vyvážiť“ vás. Ak ste pozorne čítali kapitolu o našich zrkadlách, už viete, o čom hovorím☺

Nevieme odomknúť potenciál našich detí

Za génirov sme si zvykli označovať ľudí, ktorým to mimoriadne „myslí“ – sú bystrí, rýchli, majú vysoké IQ a výbornú pamäť.

Čo takto pozeráť sa na každé dieťa ako na génia? Každé dieťa je v podstate génius – ibaže každé po svojom. Čo keby sme prestali vyzdvihovať iba inteligenciu, ale videli genialitu aj v iných oblastiach?

Keby sa učiteľ ku každému dieťaťu správal ako ku géniovi, to by ste videli ten rozdiel vo výsledkoch!

Keby sa k vám správal niekto ako ku géniovi, nevydali by ste zo seba maximum? Ja áno😊

Sú známe výskumy na školách, kde do problematických tried dali nových učiteľov, ktorí nevedeli, že žiaci majú problém s disciplínou alebo prospechom.

Učiteľom povedali, že ich dávajú do triedy s mimoriadne inteligentnými deťmi, ktoré sú občas možno trochu svojské, ale sú to najlepšie, čo na škole majú.

Učiteľ nezaťažený negatívnymi informáciami do roka z triedy spravil skupinu nadšených študentov a ich správanie bolo bezproblémové.

Tip: Spravte si takýto experiment aj u vás a dajte nám vedieť, ako to dopadlo😊

Na záver

A máme tu záver 😊

Odhalila som vám koreňové príčiny toho, prečo sa našim deťom v škole nedarí tak, ako by sa mohlo. A pevne verím, že ste si vybrali z mnohých nástrojov, ktoré vám pomôžu zmeniť to.

Ak sa vám tento ebook páčil, dajte mi vedieť na stastna.zena@gmail.com alebo sa zapojte do diskusie na webe či sociálnej sieti, kde ste naň narazili.

Ak ho chcete odporučiť svojim známym, priateľom či kolegom, pošlite ich na adresu www.edu-synergies.sk, kde si ho môžu zdarma stiahnuť.

Ak budete sledovať projekt Edu Synergies aj naďalej, dostanete praktické nástroje, návody a pomocnú ruku pri pretváraní nášho školského systému. A popri tom všetkom sa stanete súčasťou komunity vytvárajúcej zmenu.

Teším sa aj na VÁS!

Stanka Sobolová

zakladateľka projektu Edu Synergies

www.edu-synergies.sk

Edu Synergies

My sami budme tou zmenou, ktorú
chceme vidieť v našom školstve.